

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Holm, Vesa

Title: Hirvenmetsästäjien paikannimistöä

Year: 2012

Version: Published version

Copyright: © Holm 2012

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Holm, V. (2012). Hirvenmetsästäjien paikannimistöä. *Kielikello*, 2012(3).
<https://kielikello.fi/hirvenmetsastajien-paikannimistoa/>

... [Paikannimet](#) > Hirvenmetsästäjien paikannimistöä

PAIKANNIMET

Hirvenmetsästäjien paikannimistöä

Hirvijahdissa käytetään virallisten karttanimien lisäksi metsästysseurueen omia, epävirallisia paikannimiä. Yksilöinnin ohella niillä on keskeinen tehtävä yhteisöllisyyden rakentamisessa.

"Laitetaan passitus *Pikku syvänmaalle*. Koiramies lähtee *Sätkämutkasta* ja koukkaa *Kirkkotien* kautta *Lähteelle*. Kukas menee *Kahvikukkulalle*?" Uusi hirvestäjä kuuntelee jahtipäivän aamuna tarkkaavaisesti metsästyksenjohtajan ohjeita ja silmäilee karttaansa. Osa paikoista on tuttuja, mutta joukossa on myös nimiä, jotka kuulostavat täysin vierailta.

Hirvenmetsästäjät tarvitsevat toiminnassaan monenlaisia ja -lajisia paikkoja moniin eri käyttötarkoituksiin. Passipaikkoina eli yksittäisten metsästäjien ampumapaikkoina käytetään kaikenlaisia mäennyppylöitä, kiviä, mutkia ja suoranpätkiä, raja- ja sähkölinjoja, hakkuuaukeita ja tarkoitusta varten rakennettuja hirvitorneja. Erityisen tärkeitä metsästäjille ovat syrjäiset, alueita halkovat metsäautotiet. Kaikki nämä ovat paikkoja, joilla harvemmin on olemassa virallisia karttanimiä. Siksi niistä on käytettävä omia, epävirallisia nimityksiä, joita tuntevat ja käyttävät yleensä vain oman metsästysseurueen eli porukan jäsenet.

Nimiä käytännön tarpeisiin

Metsästäjien paikannimistössä on kyse pienten ja tiiviiden, samoja paikkoja vuodesta toiseen käytävien ryhmien nimistä. Se on lähellä maaseudun perinnäistä paikannimistöä, mutta sillä on myös epäviralliselle kaupunkinimistölle ominaisia piirteitä.

Metsästäjien paikannimet syntyvät käytännön tarpeisiin, ja virallisen paikannimistön tavoin niiden päätehtävä on yksilöinti. Hirvimetsällä passien sijoittumista suunniteltaessa täytyy pystyä viittaamaan täsmällisiin paikkoihin jo turvallisuussyistä: kunkin passiin menijän on tiedettävä tarkkaan, mihin kohtaan asettua.

Kuvitus: Ilmari Hakala.

Tässä metsästäjien epävirallinen nimistö eroaa esimerkiksi epävirallisista kaupunkinimistä, joita kutsutaan myös slangipaikannimiksi. Epävirallinen kaupunkinimistö koostuu suurimmaksi osaksi virallisten nimien pohjalta muodostetuista slangijohdoksista ja lyhentymistä, esimerkiksi *Kaivari* (Kaivopuisto), *Itis* (Itäkeskus), *Espa* (Esplanadi).

Tällaiset nimet, joita samalla paikalla voi olla useampiakin, ovat eräänlaisia lempinimiä, joita käytetään monista syistä. Nimillä voidaan leikitellä tai tuoda ilmi erilaisia paikkaan liittyviä asenteita ja mielikuvia – yksilöintiinhan riittäisi virallinenkin nimi. Metsästäjät puolestaan nimeävät paikkoja, joilla ei ole virallisia nimiä, joten nimistössä ei juuri esiinny virallisista nimistä muodostettuja muunnelmia.

Kuvailuista nimiksi

Uusia nimiä syntyy pääasiassa kahdella eri tavalla. Usein paikoista käytetään ensin pitkiä, polveilevia kuvailuja. Tilapäisesti käytetyt ilmaukset lyhenevät ja muotoutuvat nimiksi vähitellen. Aluksi tiettyä passipaikkaa voi kuvata vaikkapa lausuma *se risteys, jossa Juha viime viikonloppuna ampui sen sarvipään*. Myöhemmin paikkaan voi viitata jo lyhyemmin sanomalla *se Juhan viime viikonloppun paikka*, ja lopulta ilmaus vakiintuu nimeksi *Juhanpaikka*.

Nimet voivat syntyä myös suoraan ilman välivaiheita. Joku keksii tai tulee spontaanisti maininneeksi paikalle sopivan nimen, ja sitä aletaan heti käyttää. Esimerkiksi erään seuran hirvimiehet löysivät metsästä pahvilaatikollisen hylättyjä miestenlehtiä, ja sen jälkeen kyseistä paikkaa alettiin kutsua *Pornomäeksi*. Metsiin hylätty kaatopaikkatavara on silmiinpistävää ja sopii siksi hyvin yksilöimään paikan. Näin ovat syntyneet myös *Pakastin*, *Sohva*, *Hiustenkuivaaja*, *Ämpäripassi* ja paikalla lojuneen pesukoneen mukaan *Rosenlewinlaakso*. Nimet yleensä säilyvät, vaikka tavarat katoaisivatkin paikalta.

Nimet säilyttävät ja välittävät yhteistä historiaa

Yleinen tapa on nimetä passipaikka jonkun passimiehen mukaan. "Nimikkopassin" voi saada, jos esimerkiksi tekee vastarakennetun hirvitornin ensimmäisen kaadon tai vastaavasti ampuu hyvältä hollilta ohi tai jos tapaus on muuten mieleenpainuva. Esimerkiksi *Vääpelinsuoralla* Vääpeliksi kutsuttu metsästäjä ampui ensimmäisen hirvensä ja sittemmin useampiakin – ja useasti myös ohi. *Leenankukkulalla* hirvestä ampui ohi seuran ensimmäinen nainen. Onpa eräessä seurassa myös hirvikoira saanut oman tien. *Kusti*-niminen koira toimi erityisen mallikkaasti juuri valmistuneella tiellä olleessa passituksessa, joten tie sai nimekseen *Kustinkurvi*. Nimikkoja voi pitää eräänlaisina ryhmän sisäisinä kunnianosoituksina.

Vaikka onnistuneet kaadot muistetaan, usein tuntuu siltä, että vielä paremmin mieliin jäävät ne vähemmän onnekkaita tapaukset. Monesti hirvet ovat päässeet karkaamaan milloin minkäkin oheistoiminnan vuoksi. Tällaisia paikkoja kunnioitetaan asiaankuuluvilla nimillä: *Kahvikukkulalla* keskityttiin kahvitteluun, *Sätkämutkassa* sätkän käärimiseen, *Paskoniemessä* hirvien pelastukseksi koituivat hirvimiehen "luontaiset tarpeet". *Uimapaikka* on puolestaan passipaikka, jonka vieressä sijaitsevaan ojaan on pulahtanut useampikin hirvimies. *Rimpuilutornin* pohja petti, ja metsästäjä jäi "rensseleistään" roikkumaan ja joutui

rimpuilemaan itsensä alas. Kaikki ovat epäilemättä mieleenpainuvia tapahtumia, joita muistellaan vielä vuosien päästä.

Toisinaan nimissä käytetään arkisempiakin elementtejä. Porukan taukopaikan nimeksi riittää useimmiten pelkkä *Kota* tai *Maja*, koska sekaantumisen vaaraa ei ole – aivan kuten kaupungeissa tuttua oppilaitosta tai kirjastoa kutsutaan yksinkertaisesti *Kouluksi* tai *Kirjastoksi*.

Jo olemassa olevien paikannimien mukaan on kätevä antaa uusia, tai nimi voi perustua maanomistajaan tai läheiseen taloon. *Penttilänkylälle* johtavista teistä uudempi on *Penttilänkylän uusitie*, Ahlströmin mailla olevaa tietä on luonnollista kutsua *Ahlströmintieksi* ja Mattilaan johtavaa polkua *Mattilanuraksi*.

Joskus nimillä leikitelläänkin. Kun *Reinonkuusikko* hakattiin, muuttui nimikin muotoon *Reinonkannokko*. Erikoisuuksia ovat jonkin toisen, tunnetumman paikan mukaan annetut nimet, jollaiset ovat yleisiä myös epävirallisessa kaupunkinimistössä: kolmiomaista metsästysaluetta kutsutaan *Bermudan kolmioksi* ja toisen maailmansodan aikaiseen puolustuslinjaan viittaava *Maginot-linja* on passilinja, jolla ammutaan vuosittain.

Tarinoita ja kepposia

Monessa seurassa tarve passipaikkojen yksilöintiin on ratkaistu yksinkertaisesti numeroimalla ne. Numerot saavat kuitenkin usein rinnalleen myös nimiä. Paikkojen yksilöinti ei olekaan ainoa syy metsästäjien epävirallisen nimistön syntyymiseen, vaan vähintään yhtä merkittävä tekijä on yhteisöllisyys. Seurueen omat paikannimet ovat ehtymätön tarinoiden lähde. Makkaranpaistotulilla istuskellessa muistellaan jahdin tapahtumia, niin tuoreita kuin vuosikymmenien takaisiakin. Metsästäjien antamiin paikannimiin liittyy toinen toistaan erikoisempia ja ikimuistoisempia tapauksia, joista riittää kerrottavaa ja muisteltavaa.

Uusille porukan jäsenille nimet eivät heti aukea, mutta kokeneemmat jahtikaverit usein mielellään kertaavat ja kertovat nimien taustoja ja niihin liittyviä tarinoita. Aina tulokkasiin ei suhtauduta yhtä hövelisti, vaan heidän kustannuksellaan saatetaan myös huvitella. Uusi metsästäjä voidaan käskää passiin vaikkapa *Apulantasäkkikasalle*, jota saa ihmetellä ja etsiä turhaan – passipaikalle nimen antanut apulantasäkkikasa kun on hävinnyt jo vuosikausia

sitten, joten tulokkaan on mahdotonta yhdistää nimeä ja paikkaa. Tällainen kansanperinteestäkin tuttu ”kouluttaminen” ja nimien opettaminen ovat tietynlaista yhteisöön sosiaalistamista.

Porukan omat paikannimet ovat sisäpiirin kieltä, ja niiden tunteminen erottaa ”meidät” ja ”muut”. Ulkopuolisille tällaiset paikat eivät sitä paitsi useinkaan ole niin merkittäviä, että niistä olisi edes tarpeen puhua omilla, yksilöivillä nimillään. Vastaavia pienten ryhmien käyttämiä nimiä esiintyy runsaasti myös epävirallisessa kaupunkinimistössä.

Paikannimet eivät ole metsästäjille pelkkiä paikkojen etikettejä, vaan niihin liittyy usein myös muistoja ja tunnearvoa. Ne luovat yhteyden tarinoihin, pienen ja tiiviin ryhmän kielenkäyttöön ja yhteisiin kokemuksiin sekä suomalaiseen metsästyskulttuuriin.

Kirjoitus perustuu Vesa Holmin pro gradu -työhön Hirvenmetsästäjien epävirallista paikannimistöä (Jyväskylän yliopisto, 2012). Luettavissa <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201205301760>

KIRJOITTAJA

Vesa Holm

JULKAISTU

[3/2012](#)

VUODEN MUUT JULKAISUT

[2012](#)

AVAINSANAT

[lempinimet](#) [epäviralliset nimet](#) [kutsumanimet](#) [paikannimet](#)

JAA SOSIAALISESSA MEDIASSA

Kielikello

Kielikello on Kotimaisten kielten keskuksen julkaisema lehti, jossa kirjoitetaan yleistajuisesti kielestä ja kielenkäytön kysymyksistä. Kielikello on tarkoitettu kaikille kielestä kiinnostuneille. Lehti ilmestyi painettuna vuosina 1968–2017. Vuodesta 2018 alkaen se on ilmestynyt vain verkossa, jossa se on maksutta kaikkien luettavissa.

ISSN 2489-7698

Julkaisija Kotimaisten kielten keskus

- [Kielikellon arkisto](#)
- [Kielikellon hakuohje](#)
- [Kielikellon käyttöehdot](#)
- [Tilaa Kielikellon uutiskirje](#)

Ota yhteyttä

Vastaava toimittaja Sari Maamies
puh. 0295 333 255
[sari.maamies\[at\]kotus.fi](mailto:sari.maamies[at]kotus.fi)

Toimitussihteeri Henna Leskelä
puh. 0295 333 266
[henna.leskela\[at\]kotus.fi](mailto:henna.leskela[at]kotus.fi)

Toimituksen osoite
Hakaniemenranta 6
00530 Helsinki
[kielikello\[at\]kotus.fi](mailto:kielikello[at]kotus.fi) (ei kielineuvontaa)

- [Kielikysymykset: Kotimaisten kielten keskuksen kieli- ja nimineuvonta](#)
- [Kotimaisten kielten keskuksen verkkosivut](#)

[Tietosuoja](#) [Evästekäytännöt](#) [Saavutettavuusseloste](#)

Kotimaisten kielten keskus
INSTITUTET FÖR DE INHEMSKA SPRÅKEN